

Een familiebedrijf erven wordt duurder

De Vlaamse regering wijzigt vanaf 1 januari het tarief inzake schenkings- en successierechten dat van toepassing is voor aandelen van familiale vennootschappen. Op die manier wil de regering ondernemers stimuleren om hun bedrijf vroeger over te dragen op de volgende generatie. Maarten Rooijackers - Managing Director en Vincent Lambrecht - Directeur Estate Planning bij Capital at Work laten hun licht schijnen over de materie.

Eén fiscaal aandachtspunt noopt de overlater echter tot enige spoed, met name de successierechten. De Vlaamse successierechten lopen op tot 27%, zelfs tot 65% indien men geen rechtstreekse afstammelingen nalaat. Vroeger diende men het gezond familiebedrijf te verkopen om de successiebelasting te betalen, of waren de erfgenamen verplicht de winst aan te wenden voor de voldoening van de successierechten; in beide scenario's negatieve gevolgen voor het bedrijf én de werkgelegenheid.

Er bestaan voordeligere maatregelen om een familiebedrijf te schenken of te erven maar als het van de Vlaamse regering afhangt, volstaat die wetgeving niet om de continuïteit binnen de Vlaamse ondernemingen te garanderen. Met ingang van 1 januari 2012 zal het goedkoper worden om een onderneming te schenken in plaats van te vererven.

Vincent Lambrecht

Maarten Rooijackers

Aandelen aan toonder

De maatregel vereist dat de erfgenamen aantonen dat gedurende een ononderbroken periode van 3 jaar voor het overlijden, de erflater eigenaar geweest is van minstens 50% van de aandelen of van de onderneming. Neem nu een NV met aandelen aan toonder die naar oude gewoonte in de kluis vertoefden met uitzondering van enkele aandelen waarmee men jaarlijks verscheen op de Algemene Vergadering. Hoe kan men als erfgenaam dan het bewijs leveren dat minimum 50% van de aandelen ononderbroken in familiehanden waren?

Dit potentieel bewijsprobleem zal zichzelf oplossen gezien de aandelen aan toonder afgeschaft werden en volledig verdwijnen tegen uiterlijk 2014. Tot die tijd raden we aan om de aandelen om te zetten in aandelen op naam of te verschijnen op de Algemene Vergadering met meer dan de helft van de aandelen.

Wat is de huidige regeling?

Nultarief

Een Vlaams Decreet van 1997 voorziet in een zeer voordelige regeling met betrekking tot successie van een familiale onderneming. Onder bepaalde voorwaarden is het toepasselijk tarief 0%, althans tot op heden (art. 60 bis WSucc).

Al bij al een zeer interessante successieregeling, want de erfgenamen verkrijgen het familiebedrijf gratis, de continuïteit van de onderneming is gewaarborgd en alle werknemers behouden hun job.

Maar is dat wel zo eenvoudig?

Werkgelegenheid

Het betaalde bedrag aan loonlasten moet gedurende vijf jaar na het overlijden op hetzelfde niveau blijven ($\times 5/3$). Op zich geen probleem voor een bedrijf met slechts enkele medewerkers en een stabiele omzet. Maar wat met cyclische sectoren, waar veel werknemers in dienst zijn, en de werkgelegenheid afhangt van onstabiele factoren?

Door de crisis kunnen veel kmo's die werkgelegenheid niet meer handhaven en riskeren ze successierechten te moeten betalen, naast de problemen tengevolge van het overlijden van de bedrijfsleider. En dit in crisistijden.

Om de erfgenamen tegemoet te komen in hun verdriet werd die loonlastenvoorwaarde gedeeltelijk afgeschaft.

Dit bracht echter het onverwachte gevolg met zich mee dat daardoor ook veel patrimoniumvennootschappen de facto successievrij geworden zijn.

Is schenken voordelig?

Voor wie zijn onderneming tijdens het leven wenst over te laten, bestaat volgens de huidige wetgeving een overdracht tegen een forfaitair schenkingstarief van 2%, ongeacht de verwantschap. Het betreft een minder gekende, doch zeer interessante regeling voor de schenking van familiebedrijven, kortweg de 'bedrijfs-schenking'. (Artikel 140bis W.Reg.)

Anders dan bij de gratis vererving van vennootschappen, wordt voor de schenking van familiebedrijven geen enkele tewerkstelling geëist, maar pure holding- en patrimoniumvennootschappen, die dus enkel aandelen van dochtervennootschappen, respectievelijk het beheer van een privé-patrimonium bevatten, vallen uitdrukkelijk buiten het toepassingsgebied.

“een bedrijf schenken wordt goedkoper dan een bedrijf erven”

Velen achten die 2% nog te duur, en laten de schenkingsakte plaatsvinden voor buitenlandse notaris, meestal in Nederland.

Dit laat de schenker toe om de schenkingsrechten te besparen maar heeft als nadeel dat men in het vaarwater komt van artikel 7 wetboek successierechten. Indien de schenker immers overlijdt binnen de drie jaar na de schenking dan zijn er alsnog successierechten verschuldigd op de waarde van de aandelen.

Wat verandert er vanaf 2012?

In het kader van het Masterplan voor Opvolging en Overname heeft de Vlaamse regering het idee opgevat om ondernemers te stimuleren hun bedrijf reeds tijdens hun leven over te dragen aan de volgende generatie. De huidige regeling waarbij een bedrijf aan 0% kon geërfd worden of aan 2% kon geschonken worden, is in zekere zin tegenstrijdig.

Voortaan is er een en ander gelijkgeschakeld qua toepassingsvoorwaarden, maar het erven wordt duurder.

Gratis schenken

Vanaf 2012 zou het tarief in de schenkingsrechten verschuldigd bij de overdracht van een familiebedrijf op 0% gebracht worden.

Het is nog onduidelijk wat de concrete voorwaarden zullen zijn om een onderneming te catalogeren als 'familiebedrijf', maar voortaan kan men overdragen via een weldoordachte schenking voor Belgische notaris, zonder betaling van schenkingsrechten en met definitieve vrijstelling van alle successierechten.

“de tarieven gaan in de goede richting, maar het toepassingsgebied wordt kleiner”

Deze maatregel zal ongetwijfeld negatieve gevolgen hebben voor de notarispraktijken over de grens, hetgeen tot op heden voor veel ondernemers een volwaardig alternatief was voor de Belgische schenkingsaktes.

Duurder erven

Voor wie niet tijdens het leven schenkt en rekest op een voordelige vererving van de onderneming, verslechtert de situatie. Men plant een verhoging van de successierechten van nul naar 3% indien de aandelen geërfd worden door de kinderen. Voor alle andere gevallen geldt een tarief van 7%. Hoedanook zijn deze tarieven merkkelijk goedkoper dan het algemeen successietarief van max. 27%. Door het nultarief te verhogen tot 3% (of 7%), hoopt de Vlaamse regering bedrijfsleiders ertoe aan te zetten om reeds bij leven de overdracht te regelen.

Maar als de vos de passie preekt...

Een belangrijk nadeel is dat financiële tegoeden in hoofde van de bedrijfsleider -vaak geboekt onder rekening courant- uitdrukkelijk uit het toepassingsgebied van bovenstaande maatregelen zou vallen.

Indien dit het geval wordt dan moeten dergelijke kapitalen opgenomen worden in de successieaangifte tegen het algemeen successierecht van maximaal 27%.

Ook vennootschappen waarvan de activiteit hoofdzakelijk bestaat uit het aanhouden van een vastgoedpatrimonium genieten niet langer hetzelfde statuut als 'familiebedrijven', en worden dus belast aan het volle tarief.

Wij adviseren uw vennootschapsstructuur te laten bekijken door een vermogensplanner om eventueel te optimaliseren in het kader van deze toch belangrijke wijziging, om zo schenkings- en successierechten te vermijden, en desgewenst nog (levenslang) aan het roer van uw onderneming te blijven.